



# עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש  
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

310 פ"ק פ"ק תפואה תש"ס סנה ז' אילון 310  
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,  
ניתן לקבל את העלון במייל [etayba1@gmail.com](mailto:etayba1@gmail.com)

הנושא: משנכנס אדר מרבין בשמחה

המן הרשע היה צריך שכל הזמן בכל מקום שהוא הולך כל העומדים יכרעו וישתחוו לפניו, ואפילו שיש אדם אחד מרדכי היהודי שלא יכרע ולא ישתחוה זה כבר מפריע וכואב לו, כי המן כל הזמן גדלותו תלויה במה יאמרו הסובבים אותו.

לעומתו עומד מרדכי היהודי, "יהודי" מלשון "יחיד", הוא יחיד לא איכפת לו מהעומדים סביבו, לא איכפת לו מה אומרים כולם, אלא הוא עושה את מה שצריך באמת לעשות.

זהו כוחו של חודש אדר, נוטריקון א' דר, כלומר א' אחד ויחיד, אני נמצא לבדי ולא איכפת לי מהסובבים אותי, ואני עושה מה שצריך ולא מתחשב במה יאמרו הבריות.

מעשה מובא במסכת תענית (כד), שבזמן התנא רב אירעה עצירת גשמים, רב ציוה לגזור תענית כהלכה ולא נענו, ורק כאשר ניגש לפני התניבה שליח ציבור ופנה בתפילה ותחינה לבורא עולם, מיד כשהתחיל לומר "משיב הרוח" התחילה הרוח לנשוב, ואילו כשאמר "מוריד הגשם", כבר התחיל הגשם לרדת... הנה באה לה הישועה שציפו לה זמן רב.

הדבר היה לפלא אף בעיני רב שהיה מנהיג הדור ורבן של כל בני הגולה (רש"י ביצה ט), הוא שאל את האיש למעשיו, והלה אמר לו: "אני מלמד תינוקות, ולתלמידים שלהוריהם אין אפשרות לשלם, איני נוטל מהם שכר". וכאן המשיך המלמד לתאר את הנהגתו הנפלאה עם תלמידיו. "יש לי בריכה של דגים וער שאינו רוצה ללמוד אני 'משחד' אותו ונותן לו מדגים אלה. משתדל לסדר לו שוב את משנתו ו'מפייס' אותו, עד שחוזר ללימודו מרצונו".

לתפילת תענית ציבור היו שולחים שליח ציבור ש"מטופל במשפחה ואין לו – וביתו ריקם" (תענית טז), אותו מלמד שבחרו בשעת עצירת גשמים, הרי דחוק היה במצבו, ועם זאת לא נטל תשלום מהורים שקשה היה עליהם לשלם, ונוסף על כך אף בריכה של דגים היתה לו שמהם היה נותן לתלמידיו כדי לעודד אותם ללמוד.

ולכאורה, הרי בימים ההם היו מצויים ממתקים לילדים, קליות ואגוזים, פירות ומיני מתיקה, כפי שמוצאים זאת במקורותינו. אמנם מלמד זה בחר דוקא לתת לתלמידיו דגים מהבריכה כדי ללמדם, ראו נא את הדגים, כשם שהם מסתירים עצמם ולא איכפת להם מהסובבים אותם והם שוחים נגד הזרם, אף אתה אל תתייחס למה יאמרו חבריך, תתאמץ ותצלח.

שורש השמחה של חודש אדר, כיון שאדם מתחיל לחיות את עצמו, את מה שהוא באמת. הוא לא חי את השני. וכדומה לדבר, עומד הוא בפני שמחה כמו חתונה או ברית, אם הוא חי מה שהשני עושה, הוא יכניס את עצמו לכל מיני הוצאות מיותרות וחובות, אולם אם הוא חי את עצמו, ולא איכפת לו מה יאמרו חבריו ושבטו, אז הוא מרשה לעצמו לעשות חתונה מצומצמת לפי היכולת הכספית שלו.

זו הסיבה גם למנהג להתחפש בפורים, כיון שיש פעמים שאדם לא מרשה לעצמו לעשות דברים כיון שהוא מתבייש מה יאמרו על כך הבריות, אולם כשהוא שם מסכה לא מכירים בו והוא יכול לעשות כן, חודש אדר נותן כח לאדם לעשות מה שהוא באמת רוצה וחפץ.

וההצלחה שלך האדם תלויה בזה, כי לכל אחד ואחד יש המון המון הנהגות ורצונות טובים כשרונות מיוחדים ומעשים נפלאים, צריך

הגמרא במסכת תענית (דף כט.) אומרת: "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה". והיינו החל מראש חודש אדר מוטל על האדם להרבות בשמחה, ופירוש המילה "להרבות" הוא "להוסיף", זאת אומרת, בכל יום בחודש עלי להוסיף ולהרבות בשמחה, ואינה דומה השמחה שהיתה לי בא' באדר לב' באדר ואינה דומה השמחה שהיתה לי בב' באדר לב' באדר וכן הלאה.

מספרים על רבי יהונתן אייבשיץ זצוק"ל שהיה ילד פיקח מאוד.. יום אחד לקח סירים והחל לתופף עליהם ואמא שלו שהרעש מאוד הפריע לה ביקשה שיפסיק. אולם הוא השיב לה: אמא משנכנס אדר מרבין בשמחה. אמו ששמעה זאת הגיבה: תמתין שאבא יבוא, הוא כבר יטפל בך!

אחרי עשר דקות אביו נכנס, מיד הילד יהונתן לקח את הסירים והחביא אותם. שאל אותו אביו: יהונתן מה שמעתי עשית היום? הוא אומר לו, אבא משנכנס אדר מרבין בשמחה!

אם כן מדוע כשנכנסתי הפסקת?

השיב הילד: זו גמרא מפורשת משנכנס אב ממעטין בשמחה.

אלא שיש להבין מה ענין מיעוט השמחה של חודש אב לריבוי השמחה של חודש אדר?

חז"ל מתארים (ספרי דאגדתא על אסתר פרשה ג) את סדר הגורלות שהטיל המן על חדשי השנה כשביקש למצוא חודש שבו אין מזל לישראל. על כל אחד מחודשי השנה נאמר שם, שיש בו זכות המיוחדת לאותו החודש [חשון עקרב זכות יחזקאל, שנאמר "ואל עקרבם אתה יושב". כסלו קשת זכות יוסף, שנאמר "ותשב באיתן קשתך". טבת גדי זכות יעקב, שנאמר "ואת עורות גדיי העיזים". שבט דלי, זכות משה שנאמר "וגם דלה דלה לנו"] ובשל כך לא רצה המן לבצע את זממו בחודשים הללו בחששו שתעמוד לישראל הזכות המיוחדת לאותו חודש, עד שבא לו מזל דגים שהוא משמש בחודש אדר, ולא נמצא לו זכות ושמה מיד ואמר: אדר אין לו זכות ומזלו אין לו זכות, ולא עוד אלא שבאדר מת משה רבן, והוא לא ידע שבז' באדר מת משה ובז' באדר נולד משה. ואמר, כשם שהדגים בולעים כן אני בולע אותך, עלה ראש חודש אדר ולא מצא בו שום זכות, והתחיל הרשע לשמוח. אמר לו הקב"ה: רשע הם אינם בידך אתה בידיהם, מה הדג הזה פעם הוא בולע פעם הוא נבלע, כך אתה נבלע בידיהם "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם".

וצריך להבין מה ראה המן במזל דגים שחשב שיוכל על עם ישראל בחודש זה?

אלא שהדגים מקומם תחת המים, נסתרים הם, מעלתם של הדגים היא שלא רואים אותם. והיינו, הם אינם מחפשים את העידוד והתמיכה של הסובבים אותם כדי לקיים את רצון ה'. משום כך המן הרשע כיון שהדגים מקומם תחת המים לא ראה כל מעלה בהם, ולכן חשב כי יכול הוא בחודש שמזלו דגים לפגוע בעם ישראל. אולם הדגים ההסתיר עצמו הוא מעלתם, וכדברי הגמרא בסוכה (יח.): שדג טהור יש לו עמוד שדרה ושוחה הוא כנגד הזרם. כלומר, הסמל של הדגים הוא שאינם מתייחסים לעומד סביבם.

לזכור אותם ולחבב אותם, במקום לרכז את המחשבה שאין לי את מה שהסובבים אותי רוצים למצוא בי, ועליו לזכור כי אצל ה' יש לכולנו ערך וחשיבות שהרי צריך אדם לומר: "בשבילי נברא העולם", לה' משתלם לברוא את כל העולם בשביל נפש אחת, אנו צריכים להתרגל להעריך את עצמנו בתוכנו ולא לחפש אישורים מהסביבה.

לעומת זאת לענין חודש אב בו אירע חורבן הבית. חז"ל כשהם מגלים לנו מה היתה סיבת חורבן בית המקדש אומרים בענין קמצא ובר קמצא כאשר הוא מביא קרבן בעל מום להקריבו בבית המקדש: "חשבו החכמים להקריב את הקרבן הפסול בגלל 'שלוש מלכות'. אמר להם רבי זכריה בן אבקולס: 'אמרו: בעלי מומים קריבים לגבי מזבח'. אמרו החכמים, 'טוב, אז נהרוג את בר-קמצא, שלא ילשין למלכות'. אמר להם רבי זכריה, 'אמרו: מטיל מום בקדשים יהרג'."

כלומר סיבת החורבן היתה בגלל "מה יאמר".

חודש אב ממעטין בו בשמחה, משום "מה יאמר עלי", לעומת זאת חודש אדר הוא התיקון לכך, ואדם מתחיל לחיות את עצמו בלי להתחשב מה אחרים אומרים עליו, ואז הוא מגיע לשמחה אמיתית ושלמה.

עוד יש לפרש מדוע חודש אדר מביא לידי שמחה, על פי מה שכתב בספר פאור עיניים (פרשת תרומה) כי אד"ר נוטריקון א' דר, שאלופו של עולם דר בתוכנו. והיינו שבחודש זה מתגלה מלכותו יתברך ורואים בחוש את השגחתו יתברך בעולם, ממילא שאין הסתר פנים ואדם יודע כי כל מאיתו יתברך שמח ומאושר הוא.

וכן אמרו חכמי הרמז: "מגלה" ראשי תיבות: "להעביר גילולים מן הארץ".

סיפור שימחיש לנו זאת, לפני כארבעים וחמש שנה תלמיד חכם אחד מהארץ ל"ע הופסקו הכליות שלו לעבוד, והוצרך במשך שבע שנים לעבור דיאליזה בשביל לנקות את דמו, כמובן שזה צער קשה להגיע שלוש פעמים בשבוע לטיפול, והמליצו לו על השתלת כליה. ואף מומלץ מבחינה כלכלית, כי ההשתלה עולה פחות מאשר דיאליזה לכל החיים. [ועי' למרן פוסק הדור רבי עובדיה יוסף זצוק"ל בשו"ת יחיה דעת ח"ג סימן פ"ד שמתיר לתרום כליה עבור אדם שזקוק להשתלת כליה].

באותה תקופה עדיין בארץ לא היה מושג של השתלת כליה ולכן לא היתה לו ברירה והמליצו לו שייסע לארה"ב וישתילו לו כליה חדשה. ואכן הוא עזב את משפחתו השאיר שבעה ילדים קטנים בבית ונסע לניו יורק והמתין בתור הארוך עד שתתפנה כליה עבורו. במשך עשרה חודשים הוא המתין ושום דבר לא הגיע, יום אחד הוא דיבר עם איזה מישהו שהמליץ לו על עסקן גדול בארץ שעזר לו להשיג כליה חדשה. הוא התקשר אל אותו עסקן ואכן אותו עסקן הגיע במיוחד לארה"ב והחל להפעיל את הקשרים שלו כדי להשיג לו כליה חדשה.

במשך חודשים שלשה הם מנסים בכל מיני מקומות ולא הולך. כעבור שלשה חודשים החליט העסקן לנסוע לבית חולים בסאן פרנסיסקו שם לדעתו ניתן להשיג מהר יותר. מהחלטה למעשה הם נסעו והעסקן הודיע לאשתו שהם עוזבים את ניו יורק ובאותו זמן לא היה פלאפונים לכן היא אמורה לקבל את השיחות אם יהיו, מבית החולים בניו יורק.

אשתו של העסקן ביקשה ממנו כי מיד שהם מגיעים לסאן פרנסיסקו שיתקשרו אליה והיא תודיע להם אם יתקשרו מהבית חולים בניו יורק. בעלה לא כל כך רצה להתקשר הוא אמר לה, אם לא התקשרו עד היום אז בדיוק בזמן הנסיעה הזו הם התקשרו. אבל היא לחצה עליו והוא הסכים. וכאשר הוא הגיע לסאן פרנסיסקו לאחר חמש שעות טיסה הוא התקשר לאשתו בארץ אם היתה ידיעה כלשהי והיא השיבה לו בשלילה. אבל היא ביקשה ממנו שכאשר הם מגיעים למלון שיתקשר אליה שוב. שאולי בזמן מועט זה תגיע הכליה המתאימה עבור אותו תלמיד חכם מארץ הקודש.

אבל הוא התווכח איתה ואמר לה, שהוא לא יתקשר שוב כי כבר יהיה מאוחר ואין סיכוי כי בחצי שעה הקרובה יתקשרו, ולכן רק מחר בבקר הוא יתקשר אליה, ועל אף תחנוניה לא עזר שום דבר.

למחרת בשעה מוקדמת בבקר דפיקות על דלת חדרם במלון, שני שוטרים שאלו אותם לשמם, ואמרו להם שיתקשרו מיד הביתה לישראל.

מיד העסקן הביתה לאשתו, שאמרה לו: אחרי שסיימנו אתמול בלילה לדבר התקשרו מהבית חולים בניו יורק והודיעו שהגיע כליה שמתאימה לאותו תלמיד חכם, ומיד התקשרתי לעסקנים שיתפסו אותך והם ניסו להפוך עולמות למצוא אותך, ואף שוטרי סן פרנסיסקו מחפשים אחריך כבר כמה שעות.

אבל עכשיו כבר עברו שלש שעות מעם קבלת ההודעה, והסדר הוא בבית חולים כיון שאי אפשר להשאיר את הכליה כל כך הרבה זמן, לכן כעבור שלש שעות אם הפצינט לא מאשר את הגעתו הם מעבירים את הכליה לבא בתור.

מרוכ צעור היא אמרה לו, אם היית שומע בקולי והיית מתקשר מיד כשהגעת אל המלון היינו חוסכים את העגמת נפש הזו.

אותו יהודי היה נסער מאוד, כל גופו רעד, איך בהחלטה שטותית הוא הפסיד את ההזדמנות לאותו תלמיד חכם שכבר שמונה שנים סובל, כבר יותר משנה הוא לא נמצא עם בני משפחתו, והוא גם לא ידע איך הוא יודיע לחולה על מה שהם הפסידו.

אותו תלמיד חכם שראה את העסקן מדבר בטלפון ופניו נפולות ניגש להתעניין מה קרה, ובלית ברירה חשף בפניו את האמת המרה.

תגובתו של התלמיד חכם היתה חיוך גדול והוא אמר: "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו! אתה מבין מה קרה כאן? כליה שהרופאים טוענים שהיא בסדר, אבל בורא עולם טוען שהיא לא בסדר. בורא עולם יודע הרבה יותר טוב מהרופאים, ואם בורא עולם גלגל אותי לסאן פרנסיסקו בדיוק עכשיו שהגיע הכליה, כנראה שבורא עולם יודע שהכליה הזו אינה טובה עבורי".

ולכן זה הזמן לרקוד ולשמח שבורא עולם הציל אותי. והוא התחיל לרקוד, העסקן חשב שהוא השתגע, יצא מדעתו מרוב טירוף, אבל ההוא לא נתן לו לחשוב יותר מדי תפס גם אותו והתחיל לרקוד יחד איתו. על החסד שעשה עמו בורא עולם שהציל אותו מהשתלת כליה שאינה מתאימה עבורו.

בסופו של דבר אחרי שבועיים של סבל ויסורים, הגיעה כליה המתאימה עבורו והשתילו לו אותה. אבל כעבור חצי שנה התברר ששתי הכליות שהגיעו ולא השתילו לו אותם, היו של אדם רוכס סמים, והכליות היו מנוגעות והרופאים לא ראו זאת בבדיקה, ואותם אנשים שהשתילו להם את הכליה מתו כעבור חצי שנה.

יהי רצון שנזכה להרבות בשמחה אמיתית בחודש אדר ולהמשיך שמחה זו לכל השנה כולה.

#### חודש אדר:

א. כתב בספה"ק צמח צדיק (חודש אדר דף כג.): "משנכנס אדר מרבין בשמחה", כי אדר הוא החודש הייב, וייב פעמים חודש גימטריא ג' אלפים תשמ"ד, שהם הייג מכילין דרחמי, לכל סטר ד' פעמים תתקל"ו כידוע. וזה שאמר זקני מוהר"מ זצ"ל (האהבת שלום) כי **אד"ר ר"ת רעוא דרעוא אשתכח**, והמן הרשע רצה לגולל החסדים מחודש זה. ע"כ. הרי שבחודש זה נפתחים שערי רצון, והתפילה מתקבלת.

ב. כתב בספה"ק שם משמואל (פרשת ויקהל, תרע"ט) וזל: כן בכל שנה בחודש אדר שקודם ניסן, נותנים מן השמים התעוררות חדשה בלב ישראל, אפילו לאותם שהיו בכל השנה בבחינת שינה, וכמו שהגיד כ"ק אבי האדמו"ר זצלה"ה: אדר קודם ניסן הוא כעין אלול קודם תשרי.

ג. כתב החידושי הרי"ם (עה"ת ענייני חודש אדר): כי בכל חודש אדר נתעורר למעלה תשוקה לישראל, וזהו פירוש שם "אדר" מלשון "דירה", כדאיתא במדרש תרומה: משל למלך שאמר לחתנו טובה זו עשה לי, בכל מקום שאתם הולכים קיטון אחד עשה לי ואדור אצלכם. וטרם שבא ניסן - חודש של גאולה, נתעורר חודש מקודם אותו תשוקה שהיה אז טרם גמר המשכן, ובכן צריך איש ישראל להתעורר בלבו תשוקה בוערת להתנדב כל עצמו חיותו והונו להשי"ת, שישתוקק מאוד שנוכה לעבוד לפניו יתברך שמו בכל לב נפש.

ד. בספה"ק דברי שמואל להרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זי"ע (פרשת זכור ד"ה וזהו) כתב לפרש דברי חז"ל (תענית כט.) "האי מאן דאית ליה דינא נכרי נכרי ליצא נפשיה באדר", וז"ל: בהדי נכרי היינו עם היצר הרע הנקרא נכרי, ובחודש הזה מסוגל לילך נגדו. עכ"ל.

ה. **חודש המסוגל לטהרת המחשבה**: כתב בספה"ק מעגלי צדק (דף קיט. "ה ועו) לבאר מאמרם ז"ל (ביצה טו.): הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר. וז"ל: דבכל שנה אף שאדם רוצה לטהר מחשבותיו אין לו הצלחה כל כך, כי במעט קט נטרד מחשבות חיזוניות. אבל חודש אדר מסוגל לזה לטהר לבבות, והענין כי אז היה כן בימי הפורים שקיימו וקבלו בלב שלם, וכמו כן נוכל לפעול עתה שהמחשבות טובות יעשו רושם בנו ונצליח בהם שלא ימוט לעולם, והיינו "הרוצה שיצליחו נכסיו" הם המחשבות שנכסין מכל, "יטע בהן" נטיעות טובות בחודש "אדר".

\*\*\*\*\*

קו השיעורים: 0772618021